

1299/23

Zpráva o zasedání Politického poradního výboru Varšavské smlouvy,
konaném v Bukurešti ve dnech 25. - 26. listopadu 1976

Na pořadu zasedání byly následující body:

- 1/ aktuální otázky dalšího boje za mír a prohloubení uvolnění mezinárodního napětí, za upevnění bezpečnosti a rozvoj vzájemné spolupráce v Evropě;
- 2/ zdokonalení mechanismu politické spolupráce Organizace Varšavské smlouvy;
- 3/ zpráva náčelníka štábu Spojených ozbrojených sil a prvního náměstka vrchního velitele Spojených ozbrojených sil Varšavské smlouvy: " o splnění rozhodnutí přijatých na poradách PPV VS v letech 1969 - 1974 o zdokonalení vojenské organizace Varšavské smlouvy; stav a rozvoj Spojených ozbrojených sil".

Ještě před zasedáním Politického poradního výboru byly členským zemím rozeslány návrhy dokumentů, připravené k přijetí na zasedání v Bukurešti /návrh politické deklarace, rozhodnutí o zřízení Výboru ministrů zahraničních věcí a spojeného sekretariátu Varšavské smlouvy; návrhu smlouvy o nepoužití jaderných zbraní a závěrečného komuniké' /.

Ke dvěma prvním bodům pořadu jednání proběhla diskuse současně. Byla zahájena vystoupením generálního tajemníka ÚV KSSS s. L.I.Brežněva.

S.Brežněv ve svém vystoupení konstatoval, že základní analýza a přístupy SSSR k současným mezinárodním vztahům byly vyjádřeny v jeho projevu na nedávném říjnovém zasedání ÚV KSSS. Proto se s. Brežněv soustředil pouze na některé poslední klíčové jevy současné mezinárodní situace a jejich hodnocení.

Především zdůraznil, že od posledního zasedání PPV ve Varšavě se podařilo dosáhnout uvolnění mezinárodního napětí. Mír se stal ještě pevnějším a spolehlivějším. Současný mezinárodní vývoj je spojen s ostrým zápasem o politiku uvolnění. Pro socialistické země znamená tato politika možnost rychlejšího řešení problémů socialistické výstavby a ztěžuje imperialismu možnost potlačovat národně osvobozené hnutí. Pokud jde o vztah imperialistických zemí k politice zmírňování napětí s. Brežněv upozornil na jeho rozpornost, kdy z jedné strany jsou imperialistické země nuceny s uvolňováním souhlasit,

na druhé straně se snaží tento vývoj zabrzdit a omezit okruh jeho působení. Kapitalistické státy se snaží vzkřísit mýtus o jakémisi komunistickém nebezpečí a agresivitě Varšavské smlouvy, což nutně potřebují k paralyzování revolučního hnutí ve svých zemích a k dalšímu podněcování závodů ve zbrojení. Socialistické státy musí tyto plány zmařit a tuto kontrarevoluční vlnu zastavit. Mnohé v tomto směru bude záležet na koordinaci našich akcí a na tom, nakolik se nám podaří připoutat pozornost světové veřejnosti k našim iniciativám na podporu Závěrečného aktu. Je třeba stále ukazovat, že jsou to právě socialistické země, které neúnavně vystupují za mír, bezpečnost a rozvoj mírové spolupráce.

V další části svého projevu hovořil s. Brežněv o otázkách odzbrojení a zdůraznil, že je třeba těmto otázkám věnovat prvořadou pozornost. Máme v tomto směru dobrý nástupní prostor, který je vyjádřen uceleným a reálným programem boje za odzbrojení.

Značnou pozornost věnoval problematice mezinárodních hospodářských vztahů. Podtrhl nutnost usilovat o odstranění jakékoliv diskriminace z této oblasti, rozpracovat náš další společný postup vůči EHS tak, abychom znemožnili snahy EHS zneužívat hospodářských vztahů k nátlaku na ZSS a k pokusům o narušování jejich jednoty. Zdůraznil také účelnost vypracování dlouhodobé společné koncepce hospodářských vztahů našich zemí vůči hlavním kapitalistickým státům.

Pokud jde o koordinaci kroků socialistických zemí v ideologické oblasti zdůraznil s. Brežněv potřebu jejího dalšího prohlubování vzhledem k tomu, že socialistické státy jsou stále více objektem jednotně řízené nepřátelské propagandistické kampaně. V naší propagandě je třeba ještě jasněji ukazovat, že nedopustíme vměšování do našich vnitřních záležitostí. S. Brežněv zdůraznil, že je třeba neustále zlepšovat formy a metody naší propagandy, neboť v současné době mít mocný ideologický aparát je stejně důležité jako mít pevnou obranu.

S. Brežněv se zmínil i o integračních procesech v kapitalistickém světě, jejichž cílem je kolektivní boj proti socialistickým zemím a všem revolučním silám. Západ podle s. Brežněva dosáhl v tomto směru v poslední době jistých úspěchů. Jde o jakési obnovené vydání "svaté aliance" současné reakce. Z této situace je třeba vyvozovat příslušné závěry.

Z jednotlivých vztahových otázek věnoval s. Brežněv poměrně značnou pozornost Německé spolkové republice. Zdůraznil, že v situaci, kdy v NSR dochází k aktivizaci sil reakce, militarismu a revanšismu je důležité aktivizovat naši politickou práci se západoněmeckými sociálními demokraty a posílit koordinaci našich politických i hospodářských kroků vůči NSR. Současně je třeba nenechávat bez odpovědi jakýkoliv pokus narušit Čtyřstrannou dohodu o Západním Berlíně.

X Když s. Brežněv hovořil o problematice tzv. třetího světa poukázal na to, že do popředí světového zájmu se dostal africký kontinent. Zvláštní pozornost si zasluhuje skutečnost, že řada rozvojových zemí vstupuje na cestu socialistické orientace. Je třeba poskytovat těmto zemím všestrannou pomoc ve všech oblastech. Vzhledem k našim omezeným možnostem pomoci v hospodářské oblasti je třeba s maximální efektivností využívat zdroje, které máme k dispozici a účinně koordinovat činnost v této oblasti v RVHP.

Pokud jde o spolupráci mezi zeměmi socialistického společenství s. Brežněv konstatoval, že se rozšiřují a upevňují vztahy bratrské spolupráce ve všech směrech. Neuzavíráme se v úzkém kruhu zemí Varšavské smlouvy, ale snažíme se rozvíjet bratrské vztahy i s ostatními socialistickými zeměmi. Jedním z příkladů je pozitivní vývoj vztahů SSSR s Jugoslávií. Bude potřebné dále rozvíjet v rámci našeho společenství nové formy spolupráce se kterými se začalo u příležitosti oslav 20. výročí Varšavské smlouvy jako jsou setkání představitelů parlamentů a veřejnosti, jakož i vzájemná výměna zkušeností ze socialistické výstavby nejen mezi vládními orgány, ale i bezprostředně mezi kolektivy pracujících.

S. Brežněv na závěr poukázal na to, že otázka současného rozpuštění Varšavské smlouvy a NATO je správné politické heslo, avšak cesta k jeho realizaci vede přes všestranné posilování našeho svazku, včetně vojenské oblasti. Dalšímu rozvoji politické spolupráce jistě přispěje vytvoření Výboru ministrů zahraničních věcí Varšavské smlouvy a spojeného sekretariátu. Pokud imperialistické státy pokračují v horečném zbrojení, musíme pečovat o neustálé posilování naší obrany a spojených ozbrojených sil.

V diskusi dále vystoupili vedoucí delegací MLR, PLR, BLR, NDR, ČSSR a RSR.

Delegace MLR, PLR, BLR, NDR a ČSSR se plně ztotožnily nejen s analýzou a hodnocením současné mezinárodní situace, obsaženými v projevu s. L.I. Brežněva, ale i se všemi navrženými přístupy, kroky a náměty na další prohloubení boje za mír, bezpečnost a mezinárodní spolupráci. Všechny uvedené delegace vysoce vyzvedly zásluhy a úlohu Sovětského svazu a KSSS při prosazování politiky uvolňování a mírového soužití. Vyjádřily bezvýhradný souhlas se všemi předloženými návrhy dokumentů v přesvědčení, že slouží k udržení mírové iniciativy v rukou socialistického společenství. Plně se rovněž postavily za další upevňování vojensko-politického svazku Varšavské smlouvy, za efektivní využívání nově vytvořeného politického mechanismu, jakož i pro další upevňování socialistické hospodářské integrace a výrazné zintenzivnění spolupráce v ideologické oblasti. Ve vystoupeních delegací byly také zmíněny příspěvky jednotlivých socialistických států k realizaci závěrů helsinské konference. Současně byl vyjádřen společný názor^o nutnosti dobré, koordinované přípravy na bělehradskou schůzku v roce 1977. Všemi projevy prolínala myšlenka o tom, že proti koordinované činnosti kapitalistických států, sil reakce, militarismu a revanšismu je třeba postavit pevnou jednotu a koordinovanost postupu států Varšavské smlouvy. V této souvislosti byla také zdůrazněna nutnost těsné spolupráce všech revolučních a protimperialistických sil současnosti v boji za prosazení trvalosti a nezvratnosti procesu uvolňování mezinárodního napětí.

Delegace RSR na tomto zasedání PPV Varšavské smlouvy vystupovala mnohem kooperativněji a střízlivěji než tomu bylo v minulosti. Je zřejmé, že k tomu hlavně přispěla jak letošní jednání s. Ceaușesca se s. L.I. Brežněvem na Krymu, tak i úspěšná návštěva sovětské stranické a vládní delegace v RSR, která bezprostředně předcházela zasedání PPV.

RSR tentokrát při jednáních o závěrečných dokumentech, včetně politické Deklarace nevyvolávala vyhrocené situace, vystoupila pouze s několika málo připomínkami, z nichž některé po diskusi stáhla a jiná přijala v kompromisní, všemi přijatelné formě. Stejně jako ostatní účastníci zasedání RSR podpořila a podepsala všechny navrhované dokumenty. V projevu s. Ceaușesca na zasedání PPV se dokonce objevilo ocenění úlohy Sovětského svazu, přesvědčení, že výsledky posledních dvoustranných jednání povedou k dalšímu posílení spolupráce mezi RSR a SSSR a řada dalších pozitivních prvků, které dříve v projevech rumunských představitelů chyběly /jednota socialistických zemí a pod./.

Nehledě na tyto jistě pozitivní skutečnosti obsahoval projev s.Ceaușesca řadu známých specifických zahraničně politických přístupů RSR, odlišných od společné linie zemí socialistického společenství. Šlo především o zdůrazňování zvláštního postavení RSR jako tzv. evropské socialistické rozvojové země a z toho vyplývající vztah k EHS a hnutí nezúčastněných zemí, některé odlišnosti v přístupu k problematice odzbrojení, k otázce regionální spolupráce na Balkáně, v pohledu na současný vývoj v NSR, kde podceňuje síly reakce a revanšismu a pod. Rovněž k nově vytvořenému Výboru ministrů zahraničních věcí Varšavské smlouvy přistupuje RSR jako k orgánu čistě konzultativního charakteru. Není proto vyloučeno, že při konkrétním uplatňování zahraničně politické linie zemí Varšavské smlouvy budou tato odlišná stanoviska RSR vyvolávat určité komplikace a potíže.

S ohledem na současný vývoj v Číně se účastníci zasedání Politického poradního výboru ve svých vystoupeních nezabývali podrobněji problémy maoismu a vztahy s ČLR. Pouze ss. Brežněv a Gierek ve svých projevech charakterizovali situaci v Číně jako dosud nejasnou a potvrdili zásadní ochotu normalizovat vztahy s ČLR.

K třetímu bodu pořadu jednání vystoupil náčelník štábu Spojených ozbrojených sil a první náměstek vrchního velitele Spojených ozbrojených sil Varšavské smlouvy armádní generál Anatolij Gribkov vzhledem k onemocnění maršála Jakubovského. Ve své zprávě informoval zasedání PPV o splnění rozhodnutí přijatých na poradách PPV VS v letech 1969 - 1974 o zdokonalení vojenské organizace Varšavské smlouvy, jakož i o stavu a rozvoji Spojených ozbrojených sil. Zpráva byla bez diskuse přijata.

V závěru zasedání bylo schváleno závěrečné komuniké. Vedoucí všech delegací podepsali tyto dokumenty:

- a/ Deklaraci členských států Varšavské smlouvy "Za nové cíle v uvolňování mezinárodního napětí, za upevnění bezpečnosti a rozvoj spolupráce v Evropě,
- b/ rozhodnutí o vytvoření Výboru ministrů zahraničních věcí a spojeného sekretariátu Varšavské smlouvy,
- c/ usnesení ke zprávě představitele velení Spojených ozbrojených sil.

Členové spojeného sekretariátu podepsali Protokol o zasedání. Za ČSSR jej podepsal I.náměstek ministra zahraničních věcí s. F.Krajčír.

V průběhu zasedání se uskutečnila setkání generálního tajemníka ÚV KSČ a prezidenta ČSSR s. G.Husáka se všemi vedoucími delegací členských států Varšavské smlouvy.

Z rozhovoru se s. Ceaușescem konkrétně vyplynulo, že RSR počítá s návštěvou naší stranické a vládní delegace v RSR v roce 1977 s tím, že termín bude ještě upřesněn.

Stejně tak s. Honecker navrhl realizaci návštěvy čs. stranické a vládní delegace v NDR v příštím roce. I termín této návštěvy bude dohodnut do-
datečně.

V rozhovoru se s. Gierkem bylo upřesněno, že návštěva stranické a vládní delegace PLR v Československu se uskuteční v druhé polovině r. 1977.

x x x

Na závěr zasedání Politického poradního výboru Varšavské smlouvy uspořádal generální tajemník ÚV RKS s. Ceaușescu slavnostní oběd na počest účastníků zasedání. Ve svém přípitku s. Ceaușescu ocenil zasedání jako přínos v boji za Evropu míru, bezpečnosti a spolupráce. Jménem všech účastníků poděkoval hostitelům s. Honecker za dobré podmínky, které vytvořili pro práci PPV a zdůraznil význam tohoto zasedání pro další upevnění a prohloubení jednoty socialistického společenství a jeho vlivu na vývoj mezinárodní situace.

X X X

Závěry:

1/ Zasedání přispělo k dalšímu prohloubení jednoty a vzájemné spolupráce v rámci Varšavské smlouvy; přijalo významná rozhodnutí ke zdokonalení mechanismu politické spolupráce členských zemí. Současně znovu potvrdilo význam Varšavské smlouvy nejen jako důležitého mezinárodního politického činitele, ale vzhledem k imperialistické politice zbrojení a posilování agresivní aliance NATO i jako pevného štítu pro zajištění bezpečnosti zemí socialistického společenství.

2/ Zasedání potvrdilo shodu názorů členských států pokud jde o zásadní charakteristiku současné etapy vývoje mezinárodní situace, jehož převládající tendencí je zmírňování mezinárodního napětí. Vyjádřilo hluboké přesvědčení, že nehledě na protiakce sil militarismu, reakce a revanšismu může a bude pokračovat společné úsilí států o formování Evropy bezpečnosti a spolupráce.

3/ Vzhledem k tomu, že se jednalo o první zasedání PPV VS po helsinské konferenci, jednomyslně přijatá Deklarace ukázala, že socialistické státy důsledně prosazují do života její závěry a vytyčují další konkrétní a reálné kroky směřující k prohloubení politiky uvolňování mezinárodního napětí, posilování evropské i světové bezpečnosti a rozvoji mírové spolupráce států s rozdílným společenským zřízením.

4/ V této souvislosti byla zvláštní pozornost věnována nejnaléhavějšímu úkolu současné etapy t.j. zastavení horečného zbrojení a dosažení dalšího pokroku v odzbrojení. Návrh smlouvy jíž by se všichni účastníci helsinské konference zavázali nepoužít jako první ve vzájemných vztazích jaderné zbraně je dalším závažným doplňkem komplexního a reálného odzbrojovacího programu, předloženého SSSR a dalšími státy Varšavské smlouvy.

5/ Zasedání zdůraznilo velkou úlohu jednoty mezinárodního komunistického a dělnického hnutí a všech pokrokových, demokratických a protimperialistických sil, bojujících za mír a mezinárodní bezpečnost. Členské státy Varšavské smlouvy zdůraznily svou podporu národně osvobozenému hnutí a vyjádřily ochotu spolupracovat se všemi pokrokovými a demokratickými hnutími, se všemi mírumilovnými silami v budování trvalého míru v Evropě a na celém světě.

x x x

Navrhuje se, aby předsednictvo ÚV KSČ vyžádalo od příslušných tajemníků ÚV a členů vlády vypracování našich názorů a stanovisek na náměty, které byly předneseny na zasedání Politického poradního výboru Varšavské smlouvy, zejména ve vystoupení vedoucího delegace SSSR s. L.I. Brežněva:

1/ Rozpracovat další společný postup RVHP vůči EHS ve světle odpovědi EHS na iniciativu RVHP na sjednání dohody o vzájemných vztazích.

2/ Rozpracovat dlouhodobou koncepci koordinované zahraničně hospodářské činnosti našich zemí v rámci RVHP, zejména vůči hlavním kapitalistickým státům. Určit perspektivní zájmy a reálné možnosti našich zemí, jakož i nezbytná společná opatření ke zvýšení efektivnosti hospodářské spolupráce s Západem.

3/ V situaci, kdy buržoazní Západ má dosud převahu v technických prostředcích informací a plně toho využívá v ideologickém boji proti socialismu, je třeba vybudovat mocný a výkonný ideologický aparát. Po linii ÚV bratrských stran je nutno učinit konkrétní kroky k výraznému zlepšení dosavadního stavu.

4/ V naší propagandě je třeba ještě vytrvaleji prosazovat myšlenku o nepřípustnosti jakéhokoliv zasahování Západu do našich vnitřních záležitostí a o tom, že nemůže existovat žádná spolupráce, jestliže nevychází z přísného respektování suverenity a není-li dobrovolnou a rovnoprávnou záležitostí.

5/ Ve vztahu k NSR je třeba souběžně s rozhodným odhalováním nebezpečí západoněmeckého revanšismu a neonacismu aktivizovat politickou práci se sociálními demokraty, usilovat o důsledné a přísné plnění celého komplexu existujících dohod NSR se socialistickými zeměmi. Rovněž je nutno zesílit koordinaci našich akcí vůči NSR jak v politické, tak i hospodářské oblasti. Neponechávat bez důsledků ani jeden pokus NSR o obcházení čtyřstranné dohody o Západním Berlíně na úkor zájmů socialistických zemí.

6/ S ohledem na naše omezené možnosti posílit koordinační úlohu RVHP při rozvoji hospodářských styků, především se socialisticky orientovanými rozvojovými zeměmi. Vycházet přitom z toho, že naše pomoc těmto zemím je naší třídní internacionální povinností. Při vypracování dlouhodobých cílových programů bude třeba stanovit i vhodné formy spolupráce se státy socialistické orientace.

7/ Využít všech možností naší propagandy k širšímu a přesvědčivému seznamování světové veřejnosti se spravedlivým a konstruktivním charakterem návrhů socialistických zemí předložených na vídeňských jednáních SOSV.